

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Szak/13/2020
Identifikačné číslo spisu: 7020200768
Dátum vydania rozhodnutia: 8. decembra 2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7020200768.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako kasačný súd, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Mališovej a JUDr. Igora Belka, v právnej veci žalobcu (sťažovateľa): D. B., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť Afganská islamská republika, bez cestovných dokladov alebo iného dokladu totožnosti, toho času umiestnený v Ú. W. D. W. E. B.Y., A. XX, B., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Peter Dittrich s.r.o., so sídlom Mudroňova 29, Košice, IČO: 36 861 855, proti žalovanému: Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Nitra, so sídlom Kalvárska 2, Nitra, o prepustenie žalobcu zo zaistenia, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/71/2020-47 z 22. októbra 2020, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sa/71/2020-47 z 22. októbra 2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

O d ō v o d n e n i e

1. Rozsudkom č. k. 5Sa/71/2020-47 z 22. októbra 2020 Krajský súd v Košiciach podľa ustanovenia § 229 Správneho súdneho poriadku zamietol žalobu, ktorou sa žalobca v zmysle § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku domáhal bezodkladného prepustenia zo zaistenia. Právo na náhradu trov konania krajský súd účastníkom konania nepriznal.

2. Rozhodnutím č.: PPZ-HCP-BA11-83-012/2020-AV z 3. augusta 2020 žalovaný podľa § 82 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) administratívne vyhostil žalobcu z územia Slovenskej republiky a podľa § 82 ods. 3 písm. b) zákona o pobyte cudzincov mu uložil zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky a na územie všetkých členských štátov na dobu troch rokov.

3. Rozhodnutím č.: PPZ-HCP-BA11-83-016/2020-AV zo 4. augusta 2020 žalovaný podľa ustanovenia § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov žalobcu dňom 4. augusta 2020 zaistil na účel výkonu administratívneho vyhostenia. Dĺžku doby zaistenia stanovil na čas nevyhnutne potrebný, najviac do

4. februára 2021. Žalobcu umiestnil do Ú.C. W. D. W. E. B.. Proti rozhodnutiu o zaistení žalobca nepodal správnu žalobu.

4. Počas trvania zaistenia, uskutočneného na základe vyššie uvedeného rozhodnutia, žalobca podal na Krajskom súde v Košiciach žalobu, ktorou sa podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku domáhal prepustenia zo zaistenia.

5. Po prejednaní žaloby krajský súd nezistil jej dôvodnosť a dospel k záveru, že žalobcu nemožno prepustiť zo zaistenia. V odôvodnení rozsudku krajský súd konštatoval, že žalovaný v rozsahu potrebnom pre posúdenie dôvodnosti žaloby náležite zistil skutkový stav a rozhodol zákonným spôsobom. Žalovaný sa podľa názoru krajského súdu podrobne zaoberal všetkými skutočnosťami, ktoré uviedol žalobca v rámci konania o jeho zaistení.

6. Účelom správnej žaloby, ktorou sa žalobca domáha prepustenia zo zaistenia, je poskytnúť mu ochranu aj pre prípad, že samotné rozhodnutie o zaistení, resp. predĺžení lehoty zaistenia bolo síce súladné so zákonom, avšak následné trvanie zaistenia prestalo byť zákonné. K takejto situácii môže dôjsť nielen vtedy, ak žalobca zostal zaistený aj po uplynutí doby vyplývajúcej z rozhodnutia o jeho zaistení, resp. predĺžení lehoty zaistenia, ale aj z dôvodu, že dôvod zaistenia sa stal nezákonným, resp. ho možno za takýto označiť.

7. Krajský súd poukázal na to, že v preskúvanom prípade žalobcovi uplynula lehota na podanie správnej žaloby na preskúmanie rozhodnutia o zaistení, preto podľa názoru krajského súdu možno uvedené rozhodnutie žalovaného považovať z formálneho hľadiska za právoplatné a súladné so zákonom. Rovnaký záver platí aj v prípade rozhodnutia o administratívnom vyhostení.

8. K žalobnej námietke ohľadne neúčelnosti a neefektívnosti zaistenia vyplývajúcej z toho, že v rozhodnutí o administratívnom vyhostení žalovaný neurčil lehotu na vyhostenie, ani nešpecifikoval krajinu, do ktorej má byť žalobca vyhostený, krajský súd uviedol, že namietaná skutočnosť nemôže byť dôvodom na prepustenie žalobcu zo zaistenia za situácie, keď rozhodnutie o administratívnom vyhostení a zaistení sú právoplatné. Nakoľko do času rozhodovania súdu nedošlo k zmene skutkového stavu zachyteného v administratívnom spise, nie je daný dôvod prehodnocovať právny názor vyslovený správnym orgánom. Krajský súd tiež uviedol, že rozhodovacia prax kasačného súdu, na ktorú žalobca poukazoval, nie je aplikovateľná na prejednávanú vec, keďže nešlo o konanie vo veci prepustenia cudzinca zo zaistenia v zmysle § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku.

9. V reakcii na námietku žalobcu ohľadne dĺžky doby zaistenia krajský súd uviedol, že vzhľadom na charakter konania podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku sa prieskumná právomoc správneho súdu obmedzuje len na kontrolu plynutia už stanovených lehôt zaistenia cudzinca. Rovnako dospel krajský súd k záveru, že v tomto konaní nie je relevantný ani argument žalobcu, že žalovaný neuviedol, aké konkrétne úkony bude musieť zariadenie pre cudzincov vykonať za účelom vyhostenia žalobcu, a či je zrealizovanie cesty do Afganistanu v prvom rade bezpečné a možné. V tejto súvislosti poukázal krajský súd tiež na to, že žalovaný nevyhostil žalobcu do Afganistanu a otázka krajiny, do ktorej bude cudzinec vyhostený, zostala otvorená.

10. Rozsudok krajského súdu napadol sťažovateľ kasačnou sťažnosťou z dôvodov podľa ustanovenia § 440 ods. 1 písm. g) a h) Správneho súdneho poriadku, pretože podľa jeho názoru krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu. Žiadal, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Sťažovateľ namietal, že žalovaný doposiaľ neodstránil prekážky brániace riadnemu a zákonnému trvaniu zaistenia a z toho dôvodu je trvanie jeho zaistenia v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými právnymi dokumentmi. Vo vzťahu k argumentácii krajského súdu sťažovateľ vyslovil názor, že aj keď je rozhodnutie žalovaného o zaistení právoplatné, to neznamená, že musí byť aj zákonné. Rozhodnutie o zaistení nadobudlo právoplatnosť len v dôsledku karanténnych

opatrení, ktorým sťažovateľ podliehal v čase plynutia lehoty na podanie žaloby a v dôsledku nedostatočného právneho poučenia sťažovateľa.

12. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd nedostatočne venoval otázke trvania zákonnosti zaistenia sťažovateľa a uspokojil sa len s formalistickým tvrdením, že podmienky zaistenia sa od právoplatnosti rozhodnutia o zaistení nezmenili. Uvedený záver je v rozpore s ustanovením § 90 ods. 1 písm. d) zákona o pobyte cudzincov, podľa ktorého je policajný útvar povinný skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia. Úlohou krajského súdu je preveriť, či žalovaný skúma účel zaistenia sťažovateľa, teda či realizácii účelu zaistenia nebránia akékoľvek právne alebo faktické prekážky alebo či účel zaistenia naďalej trvá. Sťažoval je pritom toho názoru, že dôvody trvania jeho zaistenia tu nie sú a neboli od počiatku jeho zaistenia.

13. Sťažovateľ tvrdí, že trvanie jeho zaistenia je neúčelné a neefektívne, a preto nezákonné. Správny orgán v rozhodnutí o administratívnom vyhostení neurčil lehotu na vyhostenie ani nešpecifikoval krajinu, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený. Sťažovateľ je štátnym príslušníkom Afganistanu, pričom do tejto, ani do inej krajiny ho nemožno vyhostiť. Žalovaný pochybil, keď sa v konaní o zaistení, ani v odôvodnení rozhodnutia o zaistení nezaoberal skúmaním účelnosti a efektívnosti zaistenia sťažovateľa a nedostatočne sa zaoberal skúmaním a vyhodnotením existencie prekážok jeho vyhostenia.

14. Sťažovateľ poukázal na to, že žalovaný doposiaľ žiadnym spôsobom neurčil krajinu, do ktorej by mohol byť sťažovateľ vyhostený (a to napriek trvaniu zaistenia takmer štyri mesiace), a teda realnosť jeho vyhostenia je podstatne spochybnená, čím zaistenie napriek právoplatnému rozhodnutiu stráca svoje zákonné opodstatnenie. Žalovaný pred zaistením a počas trvania zaistenia nezadovážil žiadne informácie o situácii v krajine, kam má byť sťažovateľ vyhostený, ani o tom, či je jeho vrátenie prípustné v zmysle čl. 3 Dohovoru a zákona o pobyte cudzincov.

15. Aj keď sťažovateľ účelnosť a efektívnosť trvania zaistenia namietal, a to aj v spojení s neplnením si povinnosti policajného útvaru skúmať po celý čas zaistenia, či trvá jeho účel, krajský súd dôvody nezákonnosti trvania zaistenia uplatnené sťažovateľom nepovažoval za opodstatnené. Podľa názoru sťažovateľa sa policajný správny orgán, a v prípade podania žaloby o prepustenie zo zaistenia krajský súd, musí počas celého trvania zaistenia náležite zaoberať otázkou potenciality zrealizovania účelu zaistenia, ktorým je výkon rozhodnutia o vyhostení a za tým účelom stanoviť krajinu vyhostenia a vo vzťahu k nej sa zaoberať existenciou možných prekážok zrealizovania vyhostenia, pretože v opačnom prípade sa nezákonne zasahuje do základného práva na osobnú slobodu jednotlivca v čase, kedy vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci mal mať rozhodovací orgán vedomosť o možných prekážkach zrealizovania účelu zaistenia, napr. z dôvodu pretrvávajúcej zlej bezpečnostnej otázky v krajine pôvodu zaisteného cudzinca a nemožnosti vyhostenia cudzinca na územie tretej tranzitnej krajiny, keďže tie neprijímajú cudzinca, pokiaľ na ich území nemá oprávnený pobyt a ani sa nejedná o readmisiu, ktorá sa vo veci sťažovateľa nezačala, pretože na to nie sú splnené podmienky v zmysle medzinárodnej readmisnej zmluvy. Podľa sťažovateľa žalovaný má povinnosť uviesť krajinu vyhostenia cudzinca a vo vzťahu k nej skúmať prekážky vyhostenia.

16. Žalovaný sa vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnil so závermi krajského súdu vyslovenými v napadnutom rozsudku a navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa zdôraznil, že určenie krajiny, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený, je len subsidiárnou časťou § 77 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov a má len podporný charakter. Nejde o povinnosť, ale o možnosť žalovaného určiť krajinu, kam má byť sťažovateľ administratívne vyhostený, a to iba za predpokladu, že je možné takúto krajinu určiť. Z rozhodnutia o administratívnom vyhostení vyplýva sťažovateľovi povinnosť opustiť územie Slovenskej republiky, keďže nemá oprávnenie zdržiavať sa na jej území.

17. Žalovaný poukázal na to, že sa riadne zaoberal súkromným a rodinným životom sťažovateľa, dĺžkou zaistenia, alternatívami zaistenia, aktuálnou situáciou týkajúcou sa vyhlásených sprísnených mimoriadnych opatrení Vlády Slovenskej republiky v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 a rovnako aj bezpečnostnou situáciou v domovskom štáte sťažovateľa, a z tohto dôvodu sa rozhodol

administratívne vyhostiť ho z územia Slovenskej republiky do krajiny pôvodu, krajiny tranzitu, ktorejkoľvek tretej krajiny, do ktorej sa dobrovoľne rozhodne vrátiť a ktorá ho prijme, alebo na územie členského štátu, v ktorom má udelené právo na pobyt alebo poskytnutú medzinárodnú ochranu.

18. Žalovaný sa dôkladne zaoberal prekážkou spôsobenou ochorením COVID-19, pričom v súčasnosti sa Slovenská republika a všetky členské štáty dostali zavedenými opatreniami do situácie, kedy je potrebné zvažovať zvoľňovanie opatrenia a teda aj opatrenia na hraniciach a v letovej prevádzke v súvislosti s cestovaním a aj účelnosťou realizácie samotného výkonu administratívneho vyhostenia sťažovateľa. Poukázal na to, že podľa Úradného vestníka Európskej únie č. C126 zo 17. apríla 2020 príslušné orgány členských štátov musia pri vykonávaní opatrení a postupov v oblasti návratu v plnej miere zohľadniť vnútroštátne opatrenia na ochranu zdravia, ktorých cieľom je predchádzať šíreniu ochorenia COVID-19, avšak pokiaľ je možné, mali by pokračovať konaniami o návrate s podporou agentúry Frontex a riešiť nevyriešené prípady, keď narušenie činnosti spôsobené reštrikčnými opatreniami pomíne.

19. Žalovaný vyslovil názor, že zaistenie sťažovateľa je v súlade s ustanovením čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Zaistenie pre účely výkonu administratívneho vyhostenia je zákonným pozbavením slobody osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostení z územia Slovenskej republiky. V prejednávanej veci vzal žalovaný do úvahy aj možnosti zabezpečenia ubytovania, ako aj starostlivosti o svoju osobu po stránke sociálnej, integračnej, zdravotnej, ale aj po stránke finančných možností sťažovateľa na území Slovenskej republiky, ktorú nevie sťažovateľ vôbec preukázať, nakoľko cestuje bez dokladov a finančných prostriedkov a akejkoľvek inej podpory. Podľa názoru žalovaného v prípade sťažovateľa nie je možné uložiť menej prísne opatrenia.

20. Žalovaný uviedol, že dĺžku zaistenia sťažovateľa v trvaní do 4. februára 2021 určil z dôvodu, že počas realizácie úkonov o administratívnom vyhostení a zaistení sťažovateľa nie je možné určiť presnú a ani približnú dobu zaistenia. Doba zaistenia bola uvedená ako informatívna a určená podľa doterajších odporúčaní a zaužívanej praxe, pričom celá jej dĺžka nemusí byť striktná a môže sa meniť v závislosti od vykonávaných úkonov so sťažovateľom.

21. V prípade sťažovateľa, ktorý je štátnym príslušníkom Afganskej islamskej republiky, nedisponuje platným cestovným dokladom a odmieta spoluprácu s pracovníkmi ÚPZC, je potrebné vykonať úkony ako umiestnenie do karantény až do výsledku testov na COVID-19, preštudovať spisový materiál, vykonať opätovné preverovanie v informačných systémoch Policajného zboru, vykonať vstupné lekárske vyšetrenie pri umiestnení do ÚPZC s dorúčením výsledkov vyšetrenia, vykonať vstupný pohovor so sťažovateľom, pričom uvedené úkony sú časovo náročnejšie a dĺžka ich trvania môže dosiahnuť často aj dva až tri týždne.

22. Žalovaný ďalej uviedol, že je potrebné overiť totožnosť sťažovateľa prostredníctvom konzulárneho odboru Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky na zastupiteľskom úrade krajiny, z ktorej sťažovateľ pochádza, pričom z aplikačnej praxe vyplýva, že komunikácia z uvedenými úradmi je zdĺhavá a celý proces môže trvať aj osem týždňov. Ak sa zastupiteľský úrad krajiny, z ktorej sťažovateľ pochádza, nachádza mimo územia Slovenskej republiky a je potrebné, aby pracovníci zastupiteľského úradu vykonali osobný pohovor so zaisteným cudzincom, mala by byť vykonaná eskorta sťažovateľa priamo na zastupiteľský úrad krajiny, z ktorej pochádza (v mnohých prípadoch mimo územia Slovenskej republiky), na účel vykonania pohovoru, avšak v súčasnej dobe neexistuje žiadny právny podklad k tomu, aby bola takáto eskorta zaisteného za účelom pohovoru na zastupiteľskom úrade možná. Rovnako nie je možné ani vycestovanie pracovníkov zastupiteľského úradu na územie Slovenskej republiky, a to z dôvodu súčasnej pandémie COVID-19. V prípade kladnej odpovede a po vykonaní uvedených úkonov sa odovzdáva žiadosť o vystavenie náhradného cestovného dokladu sťažovateľovi prostredníctvom konzulárneho odboru Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky zastupiteľskému úradu krajiny, z ktorej sťažovateľ pochádza.

23. Ak nie je v rozhodnutí o administratívnom vyhostení sťažovateľa uvedená krajina, do ktorej má byť vyhostený, je potrebné vykonať preverovanie bezpečnostnej situácie v domovskej krajine sťažovateľa, prípadne preveriť a určiť krajinu, do ktorej sa rozhodne sťažovateľ vrátiť alebo ktorá ho prijme. Ak sú požadované doklady vybavené, pristúpi sa k vybavovaniu leteniek cez zmluvnú spoločnosť (čaká sa na odpoveď) a po ich vybavení sa musí opätovne vykonať test na COVID-19.

24. Nakoľko neboli vykonané všetky požadované úkony, účel zaistenia sťažovateľa podľa názoru žalovaného stále trvá.

25. Žalovaný neurčil krajinu, do ktorej má byť sťažovateľ vyhostený. Môže ísť pritom o krajinu pôvodu, krajinu tranzitu (zdržiaval sa v tábore v Tureckej republike), ktorúkoľvek tretiu krajinu, do ktorej sa sťažovateľ dobrovoľne rozhodne vrátiť a ktorá ho prijme (Belgické kráľovstvo, kde má podľa vyjadrenia bratranca), alebo územie členského štátu, v ktorom má udelené právo na pobyt alebo poskytnutú medzinárodnú ochranu. Sťažovateľovi bola daná možnosť požiadať o medzinárodnú ochranu na území Slovenskej republiky vo forme azylu, požiadať o asistovaný dobrovoľný návrat, kontaktovať mimovládne organizácie, kontaktovať Úrad vysokého komisára Organizácie spojených národov pre utečencov, žiadnu z uvedených možností však sťažovateľ nevyužil. Je preto dôvodné sa domnievať, že sťažovateľ nemá záujem zotrvať na území Slovenskej republiky, do krajiny pôvodu sa nechce vrátiť, jeho jediným cieľom je krajina Európskej únie, v ktorej má príbuzných.

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný, po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. b) Správneho súdneho poriadku), s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 Správneho súdneho poriadku) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 Správneho súdneho poriadku) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 8. decembra 2020 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 Správneho súdneho poriadku).

27. Z obsahu administratívneho spisu vyplynulo, že sťažovateľ bol rozhodnutím žalovaného č. PPZ-HCP-BA11-83-012/2020-AV z 3. augusta 2020 administratívne vyhostený z územia Slovenskej republiky a na účel výkonu administratívneho vyhostenia bol rozhodnutím č. PPZ-HCP-BA11-83-016/2020-AV zo 4. augusta 2020 zaistený, pričom lehota zaistenia bola stanovená najviac do 4. februára 2021. Proti rozhodnutiu o zaistení nebola podaná správna žaloba.

28. Podľa § 221 ods. 1 Správneho súdneho poriadku žalobca sa môže správnou žalobou domáhať zrušenia rozhodnutia o zaistení, o predĺžení zaistenia, o predĺžení lehoty zaistenia vydaného podľa osobitného predpisu alebo určenia takého rozhodnutia za nezákonné, ak bol žalobca zo zaistenia prepustený.

29. Podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku žalobca sa môže správnou žalobou domáhať prepustenia zo zaistenia vykonaného podľa osobitného predpisu.

30. Podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov policajt je oprávnený zaistiť štátneho príslušníka tretej krajiny na účel výkonu administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia.

31. Podľa čl. 15 ods. 4 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (ďalej len „návratová smernica“) zaistenie prestáva byť odôvodnené a dotknutá osoba sa bezodkladne prepustí, ak už z právnych alebo iných dôvodov neexistuje odôvodnený predpoklad na odsun alebo už neplatia podmienky ustanovené v odseku 1.

32. Kasačný súd považoval uplatnený dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku (nesprávne právne posúdenie veci) za naplnený vzhľadom na to, že krajský súd vychádzajúc zo skutkového stavu veci ustáleného žalovaným ku dňu vydania rozhodnutia o zaistení a odkazujúc na jeho právoplatnosť správnu žalobu sťažovateľa bez náležitého posúdenia jeho námietok zamietol.

33. Sťažovateľ sa podanou správnu žalobou domáhal prepustenia zo zaistenia podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku. Zatiaľ čo podanie správnej žaloby podľa § 221 ods. 1 Správneho súdneho poriadku smeruje k súdnemu prieskumu rozhodnutia o zaistení, účelom správnej žaloby podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku je preskúmanie zákonnosti trvania zaistenia, pričom v oboch prípadoch krajský súd zohľadňuje skutkový stav veci platný v čase vyhlásenia rozsudku. Zo žiadneho z ustanovení Správneho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť zaisteného cudzinca odôvodniť správnu žalobu podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku iba skutkovými okolnosťami, ktoré nastali až po vydaní rozhodnutia o zaistení.

34. Sťažovateľ poukazoval na ustálenú rozhodovaciu prax kasačného súdu v otázke účelnosti zaistenia, tvrdil že jeho zaistenie bolo od počiatku neúčelné a táto neúčelnosť doposiaľ trvá bez ohľadu na právoplatnosť rozhodnutia o zaistení. Krajský súd mal za to, že uvedené nemôže byť dôvodom na prepustenie sťažovateľa zo zaistenia za situácie, keď rozhodnutia o administratívnom vyhostení a zaistení sú právoplatné. Uviedol, že skutkový stav zachytený v administratívnom spise sa v čase jeho rozhodovania nijako nezmenil, preto nie je dôvod prehodnocovať právny názor vyslovený správnym orgánom. Krajský súd zároveň konštatoval, že žalovaný v rozsahu potrebnom pre posúdenie dôvodnosti žaloby náležite zistil skutkový stav, pričom postupoval a rozhodol zákonným spôsobom.

35. Napadnutému rozsudku je možné vytknúť značnú zmätočnosť, keď v prípade konania o správnej žalobe o prepustenie zo zaistenia krajský súd v bode 5 uvádza, že sťažovateľ podal správnu žalobu o prepustenie zo zaistenia proti preskúmanému rozhodnutiu (zrejme o zaistení - pozn. kasačného súdu), v bode 18 ozrejmjuje účel správnej žaloby o prepustenie zo zaistenia, avšak v bode 15 zároveň konštatuje, že žalovaný náležite zistil skutkový stav veci, čo za súčasného citovania ustanovení Správneho súdneho poriadku týkajúcich sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia a povinnosti správneho orgánu zistiť presne a úplne skutočný stav veci vedie k pochybnostiam o jednoznačnom ustálení druhu konania pred správnym súdom.

36. Napriek tomu, že sťažovateľ namietal pred krajským súdom najmä nedostatky vzťahujúce sa primárne na rozhodnutie o zaistení, ktoré nebolo správnu žalobou (podľa § 221 ods. 1 Správneho súdneho poriadku) napadnuté, z jeho argumentácie bolo možné (vzhľadom na neformálnosť jej posudzovania podľa § 206 ods. 3 Správneho súdneho poriadku) abstrahovať namietanie neúčelnosti trvajúceho zaistenia sťažovateľa. Uvedené sťažovateľ odvodzoval od neuvedenia krajiny, do ktorej má byť vyhostený, a to ako v rozhodnutí o administratívnom vyhostení, tak aj v rozhodnutí o zaistení, v dôsledku čoho nie je možné skúmať prekážky jeho vyhostenia. Skutočnosť, že sťažovateľom namietané dôvody nezákonnosti ďalšieho trvania jeho zaistenia majú pôvod už v rozhodnutí o zaistení (pričom tieto v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu by v prípade podania správnej žaloby podľa § 221 ods. 1 Správneho súdneho poriadku zjavne boli dôvodom pre zrušenie takéhoto rozhodnutia, v súvislosti s čím sťažovateľ poukázal na rozsudky sp. zn. 1SZa/7/2016 a 10Szak/11/2016), nemôže byť ani s poukazom na formálnu právoplatnosť rozhodnutia správna žaloba zamietnutá bez náležitého posúdenia namietaných dôvodov nezákonnosti trvania zaistenia. V opačnom prípade by bola správna žaloba o prepustenie zo zaistenia podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku iba iluzórnym prostriedkom právnej ochrany proti ďalšiemu trvaniu nezákonného pozbavenia osobnej slobody.

37. Pre rozhodnutie súdu o správnej žalobe podľa § 221 ods. 2 Správneho súdneho poriadku nie je podstatným to, či sa zaistenie stalo neúčelným po uplynutí určitého času od vydania rozhodnutia o zaistení alebo malo byť neúčelné už od počiatku, t. j. od momentu vydania rozhodnutia o zaistení, ale skutočnosť, či jeho účelnosť a efektívnosť je možné konštatovať v čase rozhodovania krajského súdu.

38. V tejto súvislosti kasačný súd uvádza, že podľa článku 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru možno osobu pozbaviť osobnej slobody na základe postupu ustanoveného zákonom vtedy, ak ide o zákonné zatknutie, či iné pozbavenie osobnej slobody, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu alebo osoby, proti ktorej sa vedie konanie o vypovedaní alebo vydaní. V zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, aby mohlo byť pozbavenie osobnej slobody zákonné, musí byť efektívne a účelné. Všetky podmienky pritom musia byť splnené súčasne. Pri absencii niektorej z nich nemožno hovoriť o oprávnenom pozbavení osobnej slobody navrhovateľa.

39. Vyššie uvedené požiadavky pre zaistenie cudzincov, t. j. účelnosť a efektívnosť, musia byť splnené nielen v čase vydania rozhodnutia o zaistení, ale aj počas celej doby trvania zaistenia, čomu zodpovedá aj povinnosť žalovaného skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia (§ 90 ods. 1 písm. d) zákona o pobyte cudzincov).

40. Úlohou krajského súdu v danej veci teda nebol prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného o zaistení, ale posúdenie sťažovateľovho žalobného návrhu na prepustenie zo zaistenia. Týmto je vymedzené postavenie a úloha krajského súdu posudzujúceho veci z hľadiska existencie podmienok pre prípadné nariadenie prepustenia sťažovateľa zo zaistenia v čase jeho rozhodovania o správnej žalobe. Administratívny spis žalovaného v tejto súvislosti neposkytuje žiadne podklady, na základe ktorých by bolo možné hodnotiť účelnosť a efektívnosť zaistenia sťažovateľa, nakoľko dokumentuje iba skutkový stav veci ku dňu vydania rozhodnutia o zaistení, podanie správnej žaloby a vyjadrenie žalovaného k nej. Identifikácia úkonov, ktoré je v prípade zaisteného potrebné vykonať (pre úspešnú realizáciu vyhostenia, čo je dôvodom jeho držania v zaistení) poskytuje súdu v prípade preskúmania zákonnosti rozhodnutia, vzhľadom na počiatkové štádium zaistenia, iba informáciu o predpokladanej aktivite žalovaného, čo dáva súdu možnosť hodnotiť efektívnosť takéhoto zaistenia len do budúcnosti. Avšak v prejednávanej veci sťažovateľ podal správnu žalobu o prepustenie zo zaistenia v čase, keď bol v zaistení už viac ako dva mesiace. V takomto pokročilom štádiu pobytu v zaistení je pre posúdenie účelnosti a efektívnosti zaistenia (mať zaisteného k dispozícii pre účel výkonu administratívneho vyhostenia) nevyhnutné hodnotiť doposiaľ vykonané kroky žalovaného smerujúce k naplneniu tohto účelu (úspešný výkon vyhostenia), pričom prípadne zistená pasivita žalovaného by dôvodne viedla k záveru o tom, že pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa je samoúčelné. Bolo preto potrebné na základe dokazovania vykonaného krajským súdom zistiť, či a aké úkony a vo vzťahu ku ktorej krajine boli ku dňu rozhodovania krajského súdu za účelom realizácie administratívneho vyhostenia sťažovateľa už vykonané, resp. ako hodnotí otázku prípadnej prekážky vyhostenia vo vzťahu ku krajine, ktorá by prichádzala do úvahy na vyhostenie (keďže v rozhodnutí o vyhostení takáto krajina identifikovaná nebola), tak aby ďalšie trvanie zaistenia bolo legitímne zdôvodnené.

41. Kasačný súd prihliadol aj k dôvodnosti námietky vyčítajúcej krajskému súdu nerešpektovanie ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, poukazujúc na to, že aj keď účelom konania pred krajským súdom v prejednávanej právnej veci nie je preskúmanie rozhodnutia o zaistení (čím zdôvodňoval krajský súd svoje pochybnosti o jej využiteľnosti v danom prípade), nebolo možné ponechať bez povšimnutia, že závery kasačného súdu v konkrétnych zmienených veciach (k otázkam účelnosti a efektívnosti zaistenia) ako aj ústavného súdu (k otázkam vzťahu medzi konaním o vyhostení a konaním o zaistení) vzhľadom na podobnosť obsahu žalobných námietok (totožné pochybenia správnych orgánov rozhodujúcich o zaistení, ktoré môžu mať za následok nezákonnosť aj ďalšieho trvania zaistenia) je potrebné aplikovať aj v tomto konaní.

42. Na základe vyššie uvedených úvah dospel kasačný súd k záveru o dôvodnosti kasačnej sťažnosti, a preto napadnutý rozsudok v zmysle § 462 ods. 1 Správneho súdneho poriadku zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

43. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne v súlade s § 467 ods. 3 Správneho súdneho poriadku krajský súd v ďalšom konaní.

44. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyseľne (§ 139 ods. 4 Správneho súdneho poriadku).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.